

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

Μαζαράκης Κωνσταντίνος

ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ 2001-2010:
ΠΟΙΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΑΝ;

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εισηγητής : Γιαννούλης Ιωάννης

Ηράκλειο

Ιανουάριος 2013

Πίνακας περιεχομένων

ΜΕΡΟΣ Ι.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	4
ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	4
1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	4
1.2 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΗΜΕΡΑ	5
1.3 ΚΡΙΣΙΜΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ(2001-2010).....	6
1.3.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν 2001-2010.....	6
1.3.2 Εισαγωγές – εξαγωγές 2001-2010.....	8
1.3.3 Ανταγωνιστικότητα 2001-2010.....	9
1.3.4 Πληθωρισμός 2001-2010.....	10
1.3.5 Επιτόκιο δανεισμού δημόσιου χρέους.....	13
ΜΕΡΟΣ ΙΙ	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	15
ΚΡΑΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ –ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	15
2.1 Φορολογική δομή της Ελλάδος.....	15
2.2 Συμπεράσματα διάρθρωσης κρατικών δαπανών και φορολογίας στην Ελλάδα.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	18
ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ – ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ	18
3.1 Παράγοντες που προσδιορίζουν το ύψος και την εξέλιξη του δημόσιου χρέους.....	18
3.2 Πότε συσσωρεύτηκε το δημόσιο χρέος; διαφορά μεταξύ χρέους και ελλείμματος.....	19
3.3 Εξυπηρέτηση Χρέους.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	23
ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ.....	23
4.1 Ορισμός.....	23
4.2 Οι επιπτώσεις της φοροδιαφυγής.....	24
ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ.....	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	26
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ	26
5.1 Σχολιασμός δεκαετίας	26
5.2 Πως μπορεί να αποπληρώσει το χρέος της η Ελλάδα;.....	27
5.3 Αύξηση ανταγωνιστικότητας.....	28
5.4. Πως μπορεί να καταστεί περισσότερο ανταγωνιστική η ελληνική οικονομία; ..	29

Βιβλιογραφία	31
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	32

ΜΕΡΟΣ Ι

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΡΟΦΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η ελληνική οικονομία είχε εντυπωσιακούς ρυθμούς ανόδου μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο και τον Εμφύλιο, κατά κύριο λόγο όμως επειδή ξεκινούσε από πολύ χαμηλή βάση. Η συνεχής σύγκλιση με τις αναπτυγμένες δυτικές χώρες διακόπηκε απότομα το 1973 λόγω της πρώτης μεγάλης πετρελαϊκής κρίσης. Ακόμη χειρότερη έγινε η κατάσταση το 1979, με το ξέσπασμα της δεύτερης πετρελαϊκής κρίσης.

Σε γραφήματα που παραθέτονται στο παράρτημα (πίνακας 1 & 2), υπάρχει μια ενδεικτική σύγκριση της ανάπτυξης στην Ελλάδα συγκριτικά με άλλες χώρες ,με έτη βάσης το 1950 και 1980. Όπως φαίνεται και στα γραφήματα όταν η καμπύλη μιας χώρας είναι υψηλότερη από μιας άλλης πλουσιότερης έχουμε σύγκλιση , ενώ στην αντίθετη περίπτωση έχουμε απόκλιση. Παρατηρούμε ότι το 1965 περίπου, η Ελλάδα ξεπερνάει ακόμα και τη Γερμανία σε ταχύτητα ανόδου. Αντιθέτως μετά το 1980 η Ελλάδα μένει τελευταία, πίσω και από τις αρκετά πιο πλούσιες ΗΠΑ. Η κατάσταση βελτιώνεται λίγο το 1989 και ακόμη περισσότερο τη διετία 1995-1996.

Την 1 Ιανουαρίου 2002 η Ελλάδα, και οι άλλες έντεκα τότε χώρες της ευρωζώνης απέκτησαν κοινό νόμισμα, το ευρώ. Η ένταξη της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ έγινε το 2001 μετά την επιτυχή πορεία σύγκλισης των δημοσιονομικών μεγεθών και την ικανοποίηση κατά τη διάρκεια του 2000 των κριτηρίων της συνθήκης του Μάαστριχτ.

Το ακαθάριστο προϊόν συνέχισε εν μέρει να αυξάνεται με ρυθμούς άνω του ευρωπαϊκού μέσου όρου λόγω των επενδύσεων σε υποδομές σχετιζόμενες με τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004, αλλά και λόγω της ευκολίας πρόσβασης σε πιστώσεις για καταναλωτικές δαπάνες. Ωστόσο η Ελλάδα από το 2001 έως και το 2005 βρέθηκε να παραβιάζει το κριτήριο για έλλειμμα κάτω από 3% του Συμφώνου Σταθερότητας το

οποίο έχει σκοπό να διασφαλίζει ότι τα κράτη μετά την ένταξη στην ευρωζώνη και την ικανοποίηση των κριτηρίων του Μάαστριχτ, συνεχίζουν να τα τηρούν.

Από τα τέλη του 2009 και αρχές 2010, εξαιτίας συνδυασμού διεθνών (οικονομική κρίση) και τοπικών παραγόντων η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα, καθώς έχει το δεύτερο μεγαλύτερο ετήσιο έλλειμμα κρατικού προϋπολογισμού και το δεύτερο μεγαλύτερο δημόσιο χρέος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.2 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΗΜΕΡΑ

Η Ελλάδα είναι μια ανεπτυγμένη χώρα, με ένα υψηλό επίπεδο διαβίωσης και πολύ υψηλό δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης, όπου κατατάσσεται 22^η στο κόσμο το 2010 και 22^η στον δείκτη του ‘The Economist’ του 2005 για τη ποιότητα ζωής παγκοσμίως. Με βάση τα στοιχεία της Eurostat (πίνακας 3) το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Ελλάδας ήταν ίσο με το 94% του μέσου όρου της ΕΕ το 2008. Οι κύριοι μεγάλοι κλάδοι της Ελληνικής οικονομίας είναι ο τουρισμός, η ναυτιλία, η βιομηχανική παραγωγή τροφίμων και η επεξεργασία καπνού, η υφαντουργία, τα χημικά, τα προϊόντα μετάλλου, η μεταλλευτική και η μονάδες διύλισης πετρελαίου.

Η μεγέθυνση του ΑΕΠ της Ελλάδος είναι επίσης, κατά μέσον όρο, από το 1990 υψηλότερη από αυτόν του μέσου όρου των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εντούτοις, η ελληνική οικονομία αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα, περιλαμβανομένων και της αύξησης των επιπέδων της ανεργίας, την γραφειοκρατία και την διαφθορά.

Το 2009, η Ελλάδα έχει τη δεύτερη χαμηλότερη κατάταξη στην ΕΕ σύμφωνα με το Δείκτη Οικονομικής Ελευθερίας μετά την Πολωνία, ενώ κατατάσσεται 81^η παγκοσμίως. Η χώρα υποφέρει από υψηλά επίπεδα πολιτικής και οικονομικής διαφθοράς και χαμηλή ανταγωνιστικότητα συγκριτικά με τους Ευρωπαίους εταίρους της.

Λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, ο ρυθμός μεγέθυνσης της οικονομίας γύρισε σε αρνητικό πρόσημο το 2009, για πρώτη φορά από το 1993. Μια ένδειξη της τάσης υπερχρέωσης τα περασμένα χρόνια είναι το γεγονός ότι η αναλογία ιδιωτικών

δανείων προς καταθέσεις ξεπέρασε τις 100 μονάδες (αναλογία δηλαδή μεγαλύτερη του 1 προς 1) κατά την διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του έτους 2007.

Μέχρι το τέλος του 2009, ως αποτέλεσμα του συνδυασμού της διεθνούς οικονομικής κρίσης και εσωτερικών παραγόντων, η Ελληνική οικονομία αντιμετώπισε την πιο σοβαρή της κρίση από το 1993, με το υψηλότερο δημόσιο έλλειμμα -αν και κοντά σε αυτό της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου- καθώς και το δεύτερο υψηλότερο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στην ΕΕ. Το δημόσιο έλλειμμα του 2009 έφτασε στο 14,3% του ΑΕΠ. Αυτό και τα αυξανόμενα επίπεδα χρέους, στο 127,1% του ΑΕΠ (πίνακας 4, πηγή ΕΣΥΕ ,Στατιστική Επετηρίδα, Eurostat)το 2009, οδήγησαν σε υψηλό κόστος δανεισμού, που προκάλεσε μια σοβαρή οικονομική κρίση. Η Ελλάδα προσπαθεί να καλύψει το υπερβολικό δημόσιο έλλειμμα της στα ίχνη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

1.3 ΚΡΙΣΙΜΑ ΜΕΓΕΘΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ(2001-2010)

1.3.1 Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν 2001-2010

Ο όρος ανάπτυξη στα οικονομικά αναφέρεται στην αύξηση της πραγματικής παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών σε μία οικονομία με την πάροδο του χρόνου. Κατά σύμβαση, ως μέτρο ή δείκτης της ανάπτυξης ορίζεται ο μακροχρόνιος μέσος ποσοστιαίος ρυθμός αύξησης του πραγματικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται σε πραγματικούς όρους, δηλαδή διορθωμένους ως προς τον πληθωρισμό, και όχι σε ονομαστικούς όρους.

Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ή ΑΕΠ είναι το σύνολο όλων των προϊόντων και αγαθών που παράγει μια οικονομία, εκφρασμένο σε χρηματικές μονάδες. Με άλλα λόγια είναι η συνολική αξία όλων των τελικών αγαθών, υλικών και άυλων, που παράχθηκαν εντός μιας χώρας σε διάστημα ενός έτους, ακόμα και αν μέρος αυτού παράχθηκε από παραγωγικές μονάδες που ανήκουν σε κατοίκους του εξωτερικού.

Τη δεκαετία 2001-20010 το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν χαρακτηρίζεται από μια συνεχή και επιταχυνόμενη επιβράδυνση του ρυθμού ανάπτυξης του, ειδικά από το 2006 και έπειτα. Ενδεικτικά ο ρυθμός ανάπτυξης ελληνικής οικονομίας είχε ως εξής: Το

2001 ο δείκτης βρισκόταν στο 4,2 % ,το 2002 στο 3,4 % ,το 2003 είχαμε μια μικρή αύξηση στο 5.9 % , το 2004 στο 4,4 % ,ώσπου στο τέλος της δεκαετίας και συγκεκριμένα το 2010 ο δείκτης είχε αρνητικό πρόσημο -4,5 %.(πίνακας 4 στο παράρτημα).

Κατά τη χρονική περίοδο 2001-10, η Ελλάδα αύξησε το ΑΕΠ της με ρυθμό διπλάσιο του μέσου όρου των 27 χωρών της ΕΕ(πίνακας 3) και μείωσε το ποσοστό της ανεργίας με επίσης διπλάσιο ρυθμό. Η ταχεία αύξηση του ΑΕΠ αντικατοπτρίστηκε και στα εισοδήματα, τα οποία αυξήθηκαν ταχύτερα στην Ελλάδα από ότι στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες.

Όπως όμως έγινε σαφές κατά την πρόσφατη κρίση, αυτός ο ρυθμός ανάπτυξης δεν ήταν βιώσιμος διότι δεν οφειλόταν σε βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Η ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας, η οποία ήταν ήδη χαμηλή εντός της ΕΕ στην αρχή της τελευταίας δεκαετίας, μειώθηκε ακόμη περισσότερο. Για παράδειγμα, το 2002, μόλις οκτώ χώρες στην ΕΕ των 27 μελών ήταν λιγότερο ανταγωνιστικές από την Ελλάδα.

Η ανάπτυξη και η δημιουργία θέσεων εργασίας την περίοδο 2001-2010 οφειλόταν κυρίως στα χρήματα που δανειζόταν οι κυβερνήσεις από το εξωτερικό και με τα οποία τροφοδοτούσαν την οικονομία. Κάποια από τα χρήματα αυτά δαπανήθηκαν σε δημόσιες υποδομές, προκαλώντας έτσι αύξηση της δραστηριότητας και δημιουργία θέσεων εργασίας στον κατασκευαστικό κλάδο. Η ανάπτυξη και η δημιουργία θέσεων εργασίας μεταφέρθηκαν και σε άλλους τομείς της οικονομίας, καθώς όσοι απολάμβαναν αυξημένα εισοδήματα ξόδευαν περισσότερο σε άλλα αγαθά και υπηρεσίες. Παραδείγματος χάρι, όσοι απασχολούνταν στον κατασκευαστικό κλάδο μπορούσαν να ξοδεύουν περισσότερα χρήματα σε διακοπές, αυξάνοντας έτσι τη δραστηριότητα και δημιουργώντας θέσεις εργασίας στον τουριστικό κλάδο, και ούτω καθεξής.

1.3.2 Εισαγωγές – εξαγωγές 2001-2010

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών μετρά την οικονομική θέση μιας χώρας στον κόσμο, καλύπτοντας όλες τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται μεταξύ μονάδων κατοίκων και μονάδων μη κατοίκων, κατά τη διάρκεια μιας συγκεκριμένης περιόδου. Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών του ισοζυγίου πληρωμών παρέχει πληροφορίες όχι μόνο για το διεθνές εμπόριο αγαθών - που είναι κατά κανόνα η μεγαλύτερη κατηγορία - , αλλά και για το διεθνές εμπόριο υπηρεσιών, το εισόδημα και τις τρέχουσες μεταβιβάσεις.

Για όλες αυτές τις συναλλαγές, το ισοζύγιο πληρωμών καταγράφει την αξία των πιστώσεων (εξαγωγών) και των χρεώσεων (εισαγωγών). Όταν το ισοζύγιο είναι αρνητικό, δηλαδή όταν υπάρχει έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, σημαίνει ότι η χώρα δαπανά στο εξωτερικό περισσότερα από όσα κερδίζει από τις συναλλαγές της με τις άλλες οικονομίες και, συνεπώς, είναι καθαρός οφειλέτης έναντι της αλλοδαπής. Εάν το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών είναι θετικό τότε η χώρα παρουσιάζει πλεόνασμα . Ενδεικτικά για τη δεκαετία αυτή (με βάση το πίνακα 5 του παραρτήματος), οι εισαγωγές αγαθών ήταν τριπλάσιες σε σχέση με τις εξαγωγές.

Η πρώτη σειρά στον (Πίνακα 5) αφορά το εμπορικό ισοζύγιο, το οποίο προκύπτει αφαιρώντας τις εισαγωγές από τις εξαγωγές. Κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες - και παλαιότερα, σε μικρότερη όμως κλίμακα - , το εμπορικό ισοζύγιο ήταν αρνητικό, δηλαδή η Ελλάδα εισήγαγε περισσότερο από ότι εξήγαγε. Το αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο σημαίνει επίσης ότι η Ελλάδα κατανάλωνε και επένδυε περισσότερο από ότι παρήγαγε. Πράγματι, η επιπλέον κατανάλωση και οι επενδύσεις προέρχονταν από εισαγωγές, οι οποίες ξεπερνούσαν τις εξαγωγές. Γενικότερα, το άθροισμα της κατανάλωσης και των επενδύσεων μείον το ΑΕΠ ισούται με μείον το εμπορικό ισοζύγιο, όπως επιβεβαιώνουν οι πίνακες παραρτήματος.

Η Ελλάδα ήταν σε θέση να εισάγει περισσότερο από ότι εξήγαγε λόγω του εξωτερικού δανεισμού της. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 2000 το ετήσιο ποσοστό δανεισμού προσέγγιζε το 10,2% και όπως ήταν αναμενόμενο, το εξωτερικό χρέος αυξήθηκε ραγδαία: ανήλθε από 42,7% επί του ΑΕΠ το 2000 σε ποσοστό 82,5% το 2009.

Ο Πίνακας 5 του παραρτήματος υποδεικνύει ότι ο εξωτερικός δανεισμός αυξήθηκε διότι η Ελλάδα πραγματοποιούσε εισαγωγές σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τις εξαγωγές της και διότι οι μεταβιβάσεις από το εξωτερικό μειώθηκαν. Δύο είναι οι κύριοι παράγοντες που οδήγησαν στη μείωση των μεταβιβάσεων. Πρώτον, οι εισροές από την Ευρωπαϊκή Ένωση μειώθηκαν, καθώς εντάχθηκαν σε αυτήν φτωχότερες χώρες από την Ελλάδα και οι πόροι από τα πακέτα συνοχής ανακατανεμήθηκαν αναλόγως. Δεύτερον, η Ελλάδα υποχρεώθηκε να πληρώνει μεγαλύτερους τόκους στο αυξημένο εξωτερικό χρέος της.

Εν ολίγοις, η Ελλάδα χρεώθηκε περαιτέρω στους ξένους κατά τη δεκαετία του 2000 διότι εισήγαγε ακόμη περισσότερο σε σύγκριση με τις εξαγωγές της, παρόλο που δεχόταν μικρότερες εισροές κεφαλαίου από την Ευρωπαϊκή Ένωση και παρόλο που ήταν ήδη χρεωμένη.

1.3.3 Ανταγωνιστικότητα 2001-2010

Η διεθνής ανταγωνιστικότητα είναι μια ευρεία και πολύπτυχη έννοια για την οποία δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος ορισμός. Για την μέτρηση της χρησιμοποιούνται διάφοροι ποσοτικοί και ποιοτικοί δείκτες όμως η επίδραση της δεν έχει σχέση μόνο με τον εξαγωγικό της προσανατολισμό αλλά συνδέεται με την γενικότερη κοινωνική ευημερία και το κατά κεφαλήν εισόδημα.

Οι συνήθεις δείκτες μέτρησης είναι ο δείκτης τιμών καταναλωτή και ο δείκτης κόστους εργασίας ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος. Σύμφωνα με αυτούς τους δείκτες η διεθνής ανταγωνιστικότητα της χώρας μας τη περίοδο 2001-2010, έχει με βάση τον δείκτη τιμών καταναλωτή χειροτερεύσει κατά 18,2%, ενώ με βάση το δείκτη κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στο σύνολο της οικονομίας έχει

χειροτερεύσει κατά 19,9% και αυτό παρά την μείωση του κόστους εργασίας κατά 6,2% το 2010 και την μείωση των τιμών κατά 0,5%.

Το 2010 η χώρα μας υποχώρησε κατά 10 θέσεις , τις περισσότερες σε παγκόσμιο επίπεδο, στο πίνακα κατάταξης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας και πλέον βρίσκεται στην 4η θέση από το τέλος ξεπερνώντας επί συνόλου 59 χωρών μόνο την Ουκρανία, την Κροατία και την Βενεζουέλα.(πίνακας 6)

Η ανταγωνιστικότητα παίζει σημαντικό ρόλο. Προκειμένου οι Έλληνες πολίτες να έχουν πρόσβαση σε καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας και υψηλά εισοδήματα, και αυτό να συμβαίνει σε βιώσιμη βάση, η οικονομία πρέπει να είναι ανταγωνιστική. Αν η οικονομία δεν είναι ανταγωνιστική και τα εισοδήματα εξακολουθούν να είναι υψηλά, αυτό απαραίτητα σημαίνει ότι χρήματα εισρέουν από το εξωτερικό υπό μορφή μεταβιβάσεων, π.χ. από την ΕΕ ή εξωτερικού δανεισμού.

Οι επιδόσεις της Ελλάδας τη τελευταία δεκαετία αποδεικνύουν τη σημασία της ανταγωνιστικότητας. Ο (Πίνακας 7) παρουσιάζει τη μέση ανάπτυξη του πραγματικού ΑΕΠ τη περίοδο 2001-2010, την αλλαγή του ποσοστού ανεργίας κατά την ίδια περίοδο, και την ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας. Το πραγματικό ΑΕΠ προκύπτει από το ΑΕΠ λαμβάνοντας υπόψη τον πληθωρισμό, υποθέτοντας δηλαδή ότι οι τιμές το 2008 ήταν οι ίδιες με το 2000. Η ανταγωνιστικότητα υπολογίζεται βάσει του αριθμού των 27 χωρών της ΕΕ των οποίων ο δείκτης ανταγωνιστικότητας, υπερβαίνει αυτόν της Ελλάδας.

1.3.4 Πληθωρισμός 2001-2010

Πληθωρισμός είναι η συνεχής αύξηση του γενικού επιπέδου των τιμών μιας οικονομίας μέσα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ο πληθωρισμός μπορεί να είναι είτε θετικός, είτε αρνητικός , οπότε μιλάμε για αντιπληθωρισμό . Ας σημειωθεί ότι πληθωρισμός είναι η μεταβολή των τιμών. Δεν υφίσταται όταν οι τιμές σταθεροποιηθούν, ανεξαρτήτως αν είναι υψηλές ή όχι. Σε μια οικονομία όταν μετράμε τον πληθωρισμό, στην ουσία μελετάμε την ποσοστιαία μεταβολή του επιπέδου των τιμών, Για να μετρηθεί ο πληθωρισμός, λαμβάνεται υπόψη το ποσοστό μεταβολής του επιπέδου τιμών κατά την διάρκεια μιας ορισμένης χρονικής περιόδου.

Παρατηρώντας την οικονομική ιστορία των περασμένων δεκαετιών, διαπιστώνουμε ότι η βασική προκατάληψη των αρχών της οικονομικής πολιτικής σε κάθε χώρα στην περίοδο αυτή ήταν να αποφευχθούν καταστάσεις υψηλού πληθωρισμού και να εξασφαλιστεί η σταθερότητα των τιμών. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής είναι η θέσπιση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ), με αποκλειστική αρμοδιότητα την εξασφάλιση σε μόνιμη βάση της σταθερότητας των τιμών στη Ζώνη του Ευρώ. Στην περίπτωση αυτή ως «σταθερότητα των τιμών» θεωρείται μια κατάσταση στην οποία ο πληθωρισμός είναι χαμηλότερος, αλλά δεν αποκλίνει από το 2%.

Η διατήρηση του πληθωρισμού σε χαμηλά επίπεδα τους πρώτους μήνες του 2000 επέτρεψε στην Ελλάδα να ικανοποιήσει το κριτήριο σύγκλισης ως προς τη σταθερότητα των τιμών, δεδομένου ότι ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός με βάση τον Εν ΔΤΚ κυμαινόταν, μέχρι και τον Ιούνιο, μεταξύ 2% και 2,1%. Στη διάρκεια του 2000, όμως, ο πληθωρισμός αυξήθηκε στην Ελλάδα, όπως και στη ζώνη του ευρώ. Η εξέλιξη αυτή αντανακλούσε κυρίως την άνοδο της τιμής του αργού πετρελαίου στην παγκόσμια αγορά και την ανατίμηση του δολαρίου έναντι του ευρώ και της δραχμής. Πράγματι, ο ετήσιος ρυθμός του πληθωρισμού επιταχύνθηκε μεταξύ Δεκεμβρίου 1999 και Δεκεμβρίου 2000 από 2,3% σε 3,7% με βάση τον Εν ΔΤΚ. Τον Ιούνιο του 2001, ο πληθωρισμός, με βάση τον Εν ΔΤΚ, έφτασε στο 4,5% αλλά στη συνέχεια υποχώρησε φτάνοντας στο 3,2% τον Οκτώβριο. Τότε ήταν που ο πληθωρισμός της Ελλάδας ήταν ο 4^{ος} υψηλότερος στη ζώνη του ευρώ, μαζί μ' εκείνον της Ισπανίας, της Πορτογαλίας και της Ιρλανδίας.

Το 2002, ο πληθωρισμός διατηρήθηκε υψηλός και μάλιστα σε επίπεδα τα οποία υπερέβαιναν τα αντίστοιχα των τελευταίων μηνών του 2001, 3,7% τον Οκτώβριο του 2002, έναντι 3% τον Δεκέμβριο του 2001. Στη διαμόρφωση αυτού του αποτελέσματος συνέβαλαν μια σειρά παραγόντων - κυρίως έκτακτοι και εξωγενείς - όπως: οι εξαιρετικά δυσμενείς καιρικές συνθήκες τον 12/2001 και 1/2002, ώθησαν σε πολύ υψηλά επίπεδα τις τιμές των νωπών οπωροκηπευτικών, οι διεθνείς τιμές (σε δολάρια) του αργού πετρελαίου και των άλλων πρώτων υλών αυξήθηκαν, η εισαγωγή των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ οδήγησε σε στρογγυλοποιήσεις προς τα άνω κατά την τιμολόγηση ορισμένων καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών σε ευρώ, το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος αυξήθηκε ταχύτερα το 2002.

Όσον αφορά το έτος 2003, παρατηρείται μέση ετήσια αύξηση τόσο του Εν ΔTK όσο και του ΔTK περίπου 3,5% δηλαδή ελαφρά μικρότερη απ' ότι το 2002. Σε χαμηλότερο επίπεδο απ' ότι το 2003, διαμορφώθηκε και ο πληθωρισμός του 2004, γεγονός, όμως, που οφείλεται αποκλειστικά σε έκτακτους εξωγενείς παράγοντες, κυρίως στη μείωση των τιμών των οπωροκηπευτικών.

Ο πυρήνας του πληθωρισμού, ωστόσο, εμφάνισε ανοδική τάση (από 3,1% το 2003 σε 3,6% το 2004) γεγονός το οποίο οφείλεται αφενός σε παράγοντες που ενισχύουν τη ζήτηση και το κόστος παραγωγής αφετέρου στις μη ικανοποιητικές συνθήκες ανταγωνισμού σε ορισμένες αγορές οι οποίες δεν λειτουργούν αποτελεσματικά.

Ανάλογη πορεία ακολούθησε ο πληθωρισμός και κατά την διετία 2005-2006. Παράγοντες όπως η άνοδος της τιμής του αργού πετρελαίου, η άνοδος των τιμών των λοιπών εισαγόμενων προϊόντων, η άνοδος του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, η αύξηση της φορολογίας διαμόρφωσαν τον ετήσιο ρυθμό του πληθωρισμού στο 3,5% βάσει του Εν ΔTK. Σχετικά με τον πληθωρισμό του 2007, αυτό το οποίο πρέπει να επισημανθεί είναι ότι αφενός ο μέσος ετήσιος πληθωρισμός υποχώρησε στο 3% από 3,3% το 2006 λόγω κυρίως προσωρινών ευνοϊκών παραγόντων και ιδίως της μείωσης της τιμής των καυσίμων αφετέρου το τελευταίο τρίμηνο του 2007 παρατηρήθηκε σημαντική έξαρση του πληθωρισμού. Η έξαρση του πληθωρισμού που είχε ενταθεί στη διάρκεια του 2008 (4,6%), έπληξε ιδιαίτερα τις οικονομικά ασθενέστερες κοινωνικές ομάδες και οφειλόταν σε εκ πρώτης όψεως βραχυχρόνιους εξωτερικούς παράγοντες - απ'τη μεγάλη άνοδο των τιμών των καυσίμων και των τροφίμων διεθνώς - και σε βραχυχρόνιους εγχώριους παράγοντες όπως την επιτάχυνση του ρυθμού ανόδου του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος.

Τελείως διαφορετική εικόνα παρουσίασε ο πληθωρισμός το 2009. Συγκεκριμένα, ο μέσος ετήσιος ρυθμός του διαμορφώθηκε γύρω στο 1,3% έναντι 4,6% το 2008. Η μεγάλη υποχώρηση του γενικού πληθωρισμού αντανακλά, μεταξύ άλλων, τη ραγδαία πτώση των διεθνών τιμών του πετρελαίου και των άλλων βασικών εμπορευμάτων που άρχισε μετά τα μέσα του 2008. Επιπλέον, εξαλείφθηκαν οι πληθωριστικές πιέσεις που οφείλονταν στην υπερβάλλουσα ζήτηση. Η εξασθένιση της ζήτησης συνοδεύτηκε τόσο από την μείωση των περιθωρίων κέρδους των επιχειρήσεων όσο και από σημαντική επιβράδυνση του ρυθμού ανόδου του κόστους εργασίας.

Ωστόσο, αυτή η θετική εξέλιξη του πληθωρισμού δεν κράτησε παρά μόνο για λίγο. Το κόστος εφαρμογής των αναγκαίων μέτρων για την έξοδο της οικονομίας από την κρίση αντανάκλαται το 2010, μεταξύ άλλων, στην προσωρινή έξαρση του πληθωρισμού η οποία οφείλεται: α. κυρίως στη μεγάλη αύξηση της έμμεσης φορολογίας, β. στην άνοδο της τιμής του αργού πετρελαίου στην παγκόσμια αγορά και γ. σε πολύ μικρότερο βαθμό, στην ανάκαμψη των τιμών των άλλων εισαγόμενων προϊόντων. Τους πρώτους 9 μήνες του 2010 ο ετήσιος ρυθμός ανόδου του Εν ΔΤΚ εμφάνισε έντονη επιτάχυνση από 2,3% τον Ιανουάριο σε 5,7% το Σεπτέμβριο φθάνοντας στο υψηλότερο επίπεδο από τον Αύγουστο του 1997. Για ολόκληρο το 2010, ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του Εν ΔΤΚ θα διαμορφωθεί γύρω στο 4,8% έναντι 1,3% το 2009.

1.3.5 Επιτόκιο δανεισμού δημόσιου χρέους

Η ιδέα μείωσης των επιτοκίων των δανείων που έχουν χορηγηθεί στην Ελλάδα, τόσο από την Ευρωζώνη όσο και από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο βρίσκεται εδώ και αρκετό καιρό σε περίοπτη θέση στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Αφενός τα υπερβολικά υψηλά επίπεδα χρέους, ως ποσοστό του ΑΕΠ, καθιστούν σύμφωνα με το ΔΝΤ αλλά και τη κοινή λογική, το ελληνικό χρέος μη βιώσιμο και αφετέρου, τα τεράστια ποσά που καταβάλλει ετησίως το ελληνικό δημόσιο πνίγουν ακόμη περισσότερο τις όποιες ελπίδες ανάκαμψης.

Στις 3 Μαΐου 2010, η Ελλάδα αιτήθηκε οικονομική βοήθεια. Το ύψος της πρώτης δανειακής σύμβασης με τις χώρες της Ευρωζώνης έφτασε τα 80 δισ. ευρώ, υπό τη μορφή διακρατικών δανείων με αναλογική συμμετοχή των 16 κρατών, ενώ το ΔΝΤ συνεισέφερε 30 δισ. ευρώ. Το επιτόκιο διαμορφώθηκε κοντά στο 5,2%. Βάσει της συμφωνίας οι τόκοι καταβάλλονταν κάθε τρίμηνο με κυμαινόμενο επιτόκιο ίσο με το Euribor 3 μηνών πλέον περιθωρίου 3% για τα πρώτα τρία έτη και 4% για τα επόμενα.

Το Μάρτιο του 2011, έγινε η πρώτη παραδοχή από πλευράς Ευρωπαίων, ότι το ελληνικό πρόγραμμα με τους συγκεκριμένους όρους δεν έχει αποτέλεσμα. Έτσι φτάσαμε στη μείωση του επιτοκίου κατά μία ποσοστιαία μονάδα και στην παράταση της διάρκειας αποπληρωμής στα 7 χρόνια από 3 προηγουμένως.

Ακόμη και στο επίπεδο του 5%, το επιτόκιο δανεισμού της Ελλάδας ήταν πολύ μικρό σε σχέση με αυτό που μπορούσε να βρει στις αγορές. Σημειωτέον, πως τα επιτόκια των ελληνικών δεκαετών ομολόγων κυμαίνονται τα τελευταία τρία χρόνια μεταξύ 16%-30%, ενώ την εποχή που η χώρα μας ζήτησε την οικονομική στήριξη της Ευρωζώνης και του ΔΝΤ, τα spreads των ελληνικών ομολόγων είχαν εκτιναχθεί σε δυσθεώρητα επίπεδα.

Το Μάρτιο του 2011, όταν μειώθηκε το επιτόκιο για την Ελλάδα κοντά στο 4,2%, η Ισπανία δανειζόταν με 5,2% και η Ιταλία με 4,7%. Επομένως, ο δανεισμός στο πλαίσιο του πρώτου “πακέτου” διάσωσης έγινε με ευνοϊκούς όρους, σε σύγκριση με το πως θα αντιμετώπιζαν την Ελλάδα οι αγορές αλλά και σε σχέση με τα επιτόκια που πλήρωναν οι χώρες της Ευρωζώνης για τις δικές τους δανειακές ανάγκες. Οι όροι, δε, του δεύτερου προγράμματος θεωρούνται αρκετά βελτιωμένοι.

Στο δεύτερο μνημόνιο, στο πρώτο τρίμηνο του 2012, το επιτόκιο καθορίστηκε αρκετά χαμηλότερα, ενώ μετά το PSI+, αποφασίστηκε να μειωθεί το επιτόκιο των διμερών δανείων στο Euribor+1,5%, ενώ το επιτόκιο του ΔΝΤ παρέμεινε σταθερό.

Η εξέλιξη του μέσου σταθμικού επιτοκίου δανεισμού του Δημοσίου παρουσιάζεται στον πίνακα 5. Από το 6,2% το 2000, το μέσο σταθμικό επιτόκιο έπεσε στο 3,1% το 2005. Από το έτος αυτό το μέσο επιτόκιο δανεισμού του Δημοσίου αυξήθηκε βαθμιαία σε 4,6% το 2008, ενώ το 2009 έκλεισε στο 4,1%. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι την περίοδο 2007–2009 το μέσο επιτόκιο μειώθηκε χάρη στην έκδοση έντοκων γραμματίων με πολύ χαμηλό επιτόκιο. Το 2010 όμως το μέσο επιτόκιο δανεισμού εκτινάχθηκε στο 6,2%.

ΜΕΡΟΣ II

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΚΡΑΤΙΚΑ ΕΣΟΔΑ –ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

2.1 Φορολογική δομής της Ελλάδος.

Στον πίνακα 8 παρουσιάζεται σε συνοπτική μορφή η δημοσιονομική δομή της ελληνικής οικονομίας σε σχέση με εκείνη της Ε.Ε κατά τη διάρκεια των τελευταίων δέκα χρόνων. Το πιο σημαντικό στοιχείο που ξεχωρίζει από τη σύγκριση είναι το εξής: συγκρίνοντας την κατάσταση στην Ελλάδα με εκείνη στην Ε.Ε είναι προφανές ότι τα δημοσιονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει το ελληνικό κράτος δεν οφείλονται στις υπερβολικές δημόσιες δαπάνες αλλά στα ανεπαρκή φορολογικά έσοδα. Είναι προφανές από τον πίνακα 9 παρακάτω ότι οι δαπάνες της κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ ήταν μικρότερες στην Ελλάδα σε σύγκριση με το μέσο όρο για τις χώρες της Ε.Ε σε κάθε έτος, εκτός από ένα για τα τελευταία δέκα έτη. Κατά μέσο όρο η διαφορά αυτή ισοδυναμεί με -2,5% του ΑΕΠ, με μια τάση για σύγκλιση κατά τη διάρκεια του τελευταίου μέρους της περιόδου.

Αντίθετα, τόσο τα συνολικά έσοδα όσο και οι συνολικοί φόροι ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα είναι 6-7% χαμηλότερα από ότι στην Ε.Ε κατά μέσο όρο για την ίδια περίοδο. Στην πραγματικότητα, το τεράστιο έλλειμμα του 2009 που τόσο πολύ σχολιάσθηκε διεθνώς ήταν κυρίως το αποτέλεσμα της σημαντικής πτώσης των εσόδων, τα οποία ως ποσοστό του ΑΕΠ σημειώνουν σχεδόν τη χαμηλότερη τιμή τους για τα τελευταία δέκα χρόνια (βλέπε πίνακα 10).

Σε γενικές γραμμές, οι κρατικές δαπάνες στην Ελλάδα ελαφρώς κάτω του μέσου όρου της Ε.Ε, σε συνδυασμό με σημαντικά κάτω του μέσου όρου της Ευρώπης έσοδα - σε μια Ευρώπη που βρίσκεται ελαφρώς σε δημοσιονομικό έλλειμμα-, παράγουν τα μεγάλα και συνεχή δημόσια ελλείμματα, με ετήσιο μέσο όρο 6% του ΑΕΠ έναντι 2,8% στην Ε.Ε όπως φαίνεται στον πίνακα 11. Τα εν λόγω ελλείμματα σημαίνουν τη συσσώρευση περισσότερου χρέους σε ένα ήδη υψηλό χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ στην

αρχή της περιόδου. Η εξυπηρέτηση αυτού του χρέους απαιτούσε όλο και περισσότερο πληρωμές τόκων, κατά μέσο όρο 6.6% του ΑΕΠ δηλαδή όσο περίπου και το μέσο ετήσιο έλλειμμα της περιόδου, συμβάλλοντας στην περαιτέρω αύξηση των κρατικών δαπανών και απορροφώντας ένα μεγάλο μέρος των δημοσίων εσόδων.

2.2 Συμπεράσματα διάρθρωσης κρατικών δαπανών και φορολογίας στην Ελλάδα.

Πρώτον, το ελληνικό κράτος δαπανά για μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων το ίδιο ποσοστό του ΑΕΠ που δαπανούν οι χώρες της Ε.Ε, ούτε περισσότερο, ούτε λιγότερο. Δεύτερο, στους παραδοσιακούς τομείς δραστηριοτήτων του κράτους πρόνοιας και συγκεκριμένα στην υγεία την εκπαίδευση και τις δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας η Ελλάδα υστερεί σοβαρά σε σχέση με τις δαπάνες της Ε.Ε κατά την περίοδο αυτή.

Οι διαφορές στις δαπάνες για υγεία και εκπαίδευση είναι αρκετά έντονες, ενώ οι δαπάνες για κοινωνική ασφάλιση και προστασία που ήταν χαμηλότερες στην Ελλάδα περίπου τέσσερις έως πέντε ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ στην αρχή της περιόδου, φαίνεται να έχουν κλείσει το χάσμα στα τελευταία έτη της περιόδου ακόμη και ξεπερνώντας την Ε.Ε κατά μέσο όρο.

Τρίτο, στην πλευρά των δαπανών, είναι οι δραστηριότητες εκείνες που παραδοσιακά συνδέονται με την κρατική γραφειοκρατία, την καταστολή, τις στρατιωτικές δαπάνες, οι γενικές δημόσιες δαπάνες, οι δαπάνες για το νομικό σύστημα, τα δικαστήρια, τη δημόσια τάξη και την άμυνα, όπου το ελληνικό κράτος ξοδεύει πολύ περισσότερο από ό, τι κατά μέσο όρο οι χώρες της Ε.Ε. Αυτό το γεγονός σε συνδυασμό με τις υπερβολικά υψηλές δαπάνες για τόκους επί του συσσωρευμένου χρέος στο 6,6% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο σε σύγκριση με το 3,6% για την Ε.Ε, μας εξηγεί το σχετικά χαμηλό ποσοστό των πραγματικών κοινωνικών δαπανών σε σχέση στο σύνολο των κρατικών δαπανών.

Τέταρτο, στην πλευρά των φόρων, είναι εμφανές από τον πίνακα 8 ότι είναι η σημαντικά χαμηλότερη άμεση φορολογία στο εισόδημα των νοικοκυριών στην Ελλάδα σε σχέση με την Ε.Ε που είναι υπεύθυνη για τα χαμηλά έσοδα του κράτους και τα ελλείμματα του δημόσιου προϋπολογισμού. Αυτό συμβαίνει επειδή οι εισφορές στην

κοινωνική ασφάλιση καθώς και οι έμμεσοι φόροι ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα έφτασαν σχεδόν να συμβαδίζουν με τον μέσο όρο της Ε.Ε το 2008, παρά το γεγονός ότι ήταν σημαντικά χαμηλότεροι των ευρωπαϊκών στην αρχή της περιόδου.

Οι φόροι στην ακίνητη περιουσία είναι αμελητέοι, και οι φόροι επί των κερδών των ανωνύμων εταιρειών φαίνεται να είναι παραπλήσιοι στην Ελλάδα και την Ε.Ε. Στην πραγματικότητα όμως η φορολογία των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη κατά μέσο όρο για τα τελευταία δέκα έτη.

Πέμπτο, συνοπτικά, στην υστέρηση των φόρων εισοδήματος στην Ελλάδα σε σχέση με το μέσο όρο της Ε.Ε (5,2% του ΑΕΠ), συνδυασμένη με την υστέρηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (1,2% του ΑΕΠ) οφείλεται κατά κύριο λόγο το μέσο ετήσιο έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού της τάξης του 6 % του ΑΕΠ στην Ελλάδα για την περίοδο 2001-2010.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΑ – ΔΗΜΟΣΙΟ ΧΡΕΟΣ

3.1 Παράγοντες που προσδιορίζουν το ύψος και την εξέλιξη του δημόσιου χρέους.

Οι παράγοντες που προσδιορίζουν το ύψος και την εξέλιξη του δημόσιου χρέους, είναι το ετήσιο πρωτογενές έλλειμμα ή πλεόνασμα, οι δαπάνες για τόκους, ο ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ(η συνολική παραγωγή της χώρας δηλαδή), η ανάληψη νέου χρέους και τέλος οι μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών του ευρώ για το εξωτερικό χρέος και το χρέος με ρήτρα συναλλάγματος. Όπως παρατηρούμε από τα μεγέθη της Γεν. Κυβέρνησης της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού, που αφορούν το σύνολο της ελληνικής οικονομίας έχουμε να επισημάνουμε : (πίνακας 8).

Το σωρευτικό αποτέλεσμα μεταξύ 2001-2010 στο Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης ανέρχεται σε έλλειμμα -159.761 δις €, που σημαίνει ότι το κράτος θα πρέπει αναγκαστικά αυτό το έλλειμμα να το τροφοδοτήσει με ισόποσο δανεισμό. Παρατηρούμε όμως ότι, ο δανεισμός της Γενικής Κυβέρνησης στο ίδιο διάστημα αυξήθηκε κατά 176.719 δις €. Υπάρχει λοιπόν δανεισμός ύψους 16.958 δις € ο οποίος έγινε πέραν του συνολικού ελλείμματος που δημιουργήθηκε κατά την εκτέλεση των Προϋπολογισμών. Πέραν του παραπάνω ελλείμματος υπάρχει κι ένα άλλο σημαντικό έλλειμμα στο Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών συνολικού ύψους 197.720 δις € στη δεκαετία 2001-2010.

Το Χρέος της Γενικής Κυβέρνησης αυξάνεται σταθερά τα τελευταία χρόνια. Από 108,6% του ΑΕΠ το 2004, 107,1% το 2006, 105,5% το 2007, 110,6% το 2008, για το 2009 127,1% και για το 2010 στο 142,8%. Χρειάζεται να λάβουμε υπόψη μας τις υψηλές δανειακές ανάγκες για το τρέχον έτος και το κόστος δανεισμού του κράτους από τις διεθνείς κεφαλαιαγορές με την αύξηση των περιθωρίων των επιτοκίων για τη χώρα μας συγκριτικά με άλλες χώρες της ΕΕ.

Στην ελληνική οικονομία υπάρχουν λοιπόν «δίδυμα ελλείμματα», στο σκέλος του Ισοζυγίου της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού αλλά και στο σημαντικό κομμάτι του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών που μεταξύ τους αυτοτροφοδοτούνται.

Στο μέγεθος τώρα του Δημοσίου Χρέους και στη σύνθεση του έχουμε να παρατηρήσουμε τα εξής: Το σύνολο των τόκων, χρεολυσίων(κεφαλαίου) του δημοσίου χρέους που αποπληρώθηκε στη δεκαετία (2001-2010) ανέρχεται σε 313.704 δις € (1+2, βάση πίνακα) και ενώ θα έπρεπε στο τέλος της δεκαετίας, να είχαμε χαμηλότερο δημόσιο χρέος, εντούτοις αυτό στο τέλος του 2010, ήταν στο ύψος των 328.588 δις €, δηλαδή περισσότερο χρέος από όσο έχουμε ήδη εξοφλήσει.

3.2 Πότε συσσωρεύτηκε το δημόσιο χρέος; διαφορά μεταξύ χρέους και ελλείμματος.

Κάθε χρόνο, η κυβέρνηση έχει έσοδα, τα οποία προέρχονται π.χ. από φόρους, και δαπάνες, όπως π.χ. την καταβολή μισθών στους δημοσίους λειτουργούς. Αν οι δαπάνες υπερβαίνουν τα έσοδα, η κυβέρνηση σημειώνει έλλειμμα και πρέπει να προχωρήσει σε δανεισμό. Έτσι δημιουργείται χρέος. Επιπλέον, αν η κυβέρνηση έχει συσσωρεύσει χρέος από προηγούμενα έτη, κατά τα οποία λειτουργούσε σημειώνοντας έλλειμμα, το έλλειμμα κατά το τρέχον έτος αυξάνει περαιτέρω το χρέος.

Πρέπει να επισημανθεί ότι η σχέση μεταξύ χρέους και ελλείμματος είναι αμφίδρομη: το έλλειμμα σε ένα δεδομένο έτος αυξάνει το χρέος που έχει συσσωρευτεί από τα προηγούμενα έτη αλλά και το συσσωρευμένο χρέος των προηγούμενων ετών αυξάνει το έλλειμμα στο τρέχον έτος. Το δεύτερο συμβαίνει επειδή οι πληρωμές τόκων που αφορούν το χρέος, το οποίο έχει συσσωρευτεί από προηγούμενα έτη, αποτελούν δαπάνη κατά το τρέχον έτος και προστίθενται στο έλλειμμα αυτού του έτους.

3.3 Εξυπηρέτηση Χρέους

Η εξυπηρέτηση λοιπόν αυτού του χρέους απαιτούσε όλο και περισσότερο πληρωμές τόκων (κατά μέσο όρο 6.6% του ΑΕΠ δηλαδή όσο περίπου και το μέσο ετήσιο έλλειμμα της περιόδου) συμβάλλοντας στην περαιτέρω αύξηση των κρατικών δαπανών και απορροφώντας ένα μεγάλο μέρος των δημοσίων εσόδων.

Επίσης είναι προφανές ότι λόγω των διαρκών ελλειμμάτων δεν μπορούσαν να αποπληρωθούν στη λήξη τους όσα ομόλογα έληγαν (χρεολύσια) οπότε το κράτος κατέφευγε σε νέο δανεισμό για την αποπληρωμή του ίδιου ομολόγου. Σε κάθε περίπτωση για να είναι αποτελεσματικός ο δανεισμός ενός κράτους θα πρέπει τα οφέλη που προσδοκούνται στην αύξηση του ΑΕΠ - εσόδων να είναι περισσότερα από το ποσοστό του επιτοκίου δανεισμού.

Τα έσοδα του κράτους ,από φόρους στην παραγωγή και στις εισαγωγές , φόρους στο εισόδημα , από εισπραττόμενες κοινωνικές εισφορές , κεφαλαιακές μεταβιβάσεις εισπραττόμενες και άλλα δεν έφταναν σε καμιά περίπτωση να καλύψουν την πληθώρα των εξόδων. Αυτός είναι και ένας κύριος παράγοντας που οδήγησε στην αύξηση του ελλείμματος και συνεπακόλουθα και του ύψους του χρέους. Συγκρίνοντας τη κατάσταση στην Ελλάδα με εκείνη στην Ε.Ε. είναι προφανές ότι τα δημοσιονομικά προβλήματα που αντιμετωπίζει το ελληνικό κράτος δεν οφείλονται στις υπερβολικές δημόσιες δαπάνες αλλά στα ανεπαρκή φορολογικά έσοδα.

Αντίθετα, τόσο τα συνολικά έσοδα όσο και οι συνολικοί φόροι ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα είναι 6-7% χαμηλότερα από ότι στην Ε.Ε. κατά μέσο όρο για την ίδια περίοδο. Στην πραγματικότητα, το τεράστιο έλλειμμα του 2009 που τόσο πολύ σχολιάστηκε διεθνώς ήταν κυρίως το αποτέλεσμα της σημαντικής πτώσης των εσόδων (παράλληλα με την αύξηση των δαπανών λόγω της ύφεσης), τα οποία ως ποσοστό του ΑΕΠ σημειώνουν σχεδόν τη χαμηλότερη τιμή τους(πίνακας 9).

Πιο συγκεκριμένα τώρα, εξετάζοντας τη διάρθρωση των κρατικών δαπανών και της φορολογίας στην Ελλάδα σε σύγκριση με την Ε.Ε. παρατηρούμε τα εξής χαρακτηριστικά: Πρώτον, το ελληνικό κράτος δαπανά για μισθούς των δημοσίων

υπαλλήλων το ίδιο ποσοστό του ΑΕΠ που δαπανούν οι χώρες της Ε.Ε., ούτε περισσότερο, ούτε λιγότερο. Τα επιχειρήματα για πολυάριθμο ή δαπανηρό δημόσιο τομέα, αιτία των δημοσίων ελλειμμάτων, τουλάχιστον όσον αφορά τις αμοιβές των δημοσίων υπαλλήλων δεν ευσταθούν.

Δεύτερον, στους παραδοσιακούς τομείς δραστηριοτήτων του κράτους πρόνοιας και συγκεκριμένα στην υγεία την εκπαίδευση και τις δαπάνες κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας η Ελλάδα υστερεί σοβαρά σε σχέση με τις δαπάνες της Ε.Ε. κατά την περίοδο αυτή (πίνακας 10).

Οι διαφορές στις δαπάνες για υγεία και εκπαίδευση είναι αρκετά έντονες, ενώ οι δαπάνες για κοινωνική ασφάλιση και προστασία που ήταν χαμηλότερες στην Ελλάδα περίπου τέσσερις έως πέντε ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ στην αρχή της περιόδου, φαίνεται να έχουν κλείσει το χάσμα στα τελευταία έτη της περιόδου ακόμη και ξεπερνώντας την Ε.Ε. κατά μέσο όρο.

Στη πλευρά των δαπανών, είναι οι δραστηριότητες εκείνες που παραδοσιακά συνδέονται με την κρατική γραφειοκρατία, την καταστολή, τις στρατιωτικές δαπάνες - οι γενικές δημόσιες δαπάνες, οι δαπάνες για το νομικό σύστημα, τα δικαστήρια, τη δημόσια τάξη και την άμυνα - όπου το ελληνικό κράτος ξοδεύει πολύ περισσότερο από ό, τι κατά μέσο όρο οι χώρες της Ε.Ε.

Αυτό το γεγονός σε συνδυασμό με τις υπερβολικά υψηλές δαπάνες για τόκους επί του συσσωρευμένου χρέος - 6,6% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο σε σύγκριση με το 3,6% για την Ε.Ε. - φωτίζει μια άλλη πτυχή του ελληνικού κράτους πρόνοιας, δηλαδή το σχετικά χαμηλό ποσοστό των πραγματικών κοινωνικών δαπανών σε σχέση στο σύνολο των κρατικών δαπανών.

Στη πλευρά τώρα των φόρων, είναι εμφανές ότι είναι η σημαντικά χαμηλότερη άμεση φορολογία στο εισόδημα και τον πλούτο των νοικοκυριών στην Ελλάδα σε σχέση με την Ε.Ε. που είναι υπεύθυνη για τα χαμηλά έσοδα του κράτους και τα ελλείμματα του δημόσιου προϋπολογισμού. Αυτό συμβαίνει επειδή οι εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση καθώς και οι έμμεσοι φόροι ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα

έφτασαν σχεδόν να συμβαδίζουν με τον μέσο όρο της Ε.Ε. το 2008, παρά το γεγονός ότι ήταν σημαντικά χαμηλότεροι των ευρωπαϊκών στην αρχή της περιόδου.

Οι φόροι στην ακίνητη περιουσία είναι αμελητέοι, αν και η σύγκριση αφορά την τελευταία τετραετία, τη μόνη περίοδο για την οποία υπάρχουν στοιχεία για ολόκληρη την Ε.Ε. Στην πραγματικότητα, η φορολογία των επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρώπη κατά μέσο όρο για τα τελευταία δεκαπέντε έτη.

Συνοπτικά, στην υστέρηση των φόρων εισοδήματος στην Ελλάδα σε σχέση με το μέσο όρο της Ε.Ε. (5,2% του ΑΕΠ), συνδυασμένη με την υστέρηση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης (1,2% του ΑΕΠ) οφείλεται κατά κύριο λόγο το μέσο ετήσιο έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού της τάξης του 6 % του ΑΕΠ στην Ελλάδα για την περίοδο 2001-2010.

Οι φόροι στο εισόδημα το εν λόγω διάστημα αυξήθηκαν κατά 39,47%, ενώ η αύξηση του ΑΕΠ ανήλθε σε 57,38%, το ποσοστό των φόρων επί του ΑΕΠ το 2001 ήταν 8,56% ενώ το 2010 ήταν 7,59%. Διακρίνουμε μια αύξηση του ΑΕΠ η οποία δεν αυξάνει ανάλογα και τα έσοδα της φορολόγησης, ενώ επί του ΑΕΠ μειώνεται. Αυτό δεν καταδεικνύει ότι οι μισθωτοί - συνταξιούχοι καταβάλλουν λιγότερους φόρους σήμερα, αλλά την διαπραττόμενη φοροδιαφυγή και φόρο-αποφυγή άλλων τμημάτων της οικονομίας μας, που αύξησαν τα εισοδήματά τους την τελευταία δεκαετία χωρίς να καταβάλλουν τη φορολογία που τους αντιστοιχεί.

Επίσης βάση στατιστικών, εξάγουμε το συμπέρασμα ότι το μεγαλύτερο βάρος στην πληρωμή των άμεσων φόρων εισοδήματος στη δεκαετία 2001-2010, το επιβαρύνονται τα φυσικά πρόσωπα 19,7%, ενώ τα νομικά πρόσωπα -εταιρείες συνεισφέρουν ελάχιστα 10,9 %.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

4.1 Ορισμός

Η Φοροδιαφυγή αποτελεί σοβαρό έγκλημα και απάτη σε βάρος του κράτους. Γενικά αποκαλείται η καθ' οποιονδήποτε τρόπο απόκρυψη φορολογητέας ύλης ενός φορολογούμενου φυσικού ή νομικού προσώπου από τις φορολογικές αρχές.

Η φοροδιαφυγή εκτός από ποινικό αδίκημα που μπορεί να σημειωθεί κατά παράβαση ή καταστρατήγηση του φορολογικού νόμου, θεωρείται και έντονα αντικοινωνική συμπεριφορά δεδομένου ότι το συνολικό ποσό αυτής θα κληθεί τελικά να επωμισθεί, με πρόσθετα κυβερνητικά μέτρα, το σύνολο των φορολογουμένων. Η φοροδιαφυγή μπορεί να εμφανιστεί με πολλούς τρόπους και τεχνάσματα όπως :

- 1) Αποκρύπτοντας εισοδήματα από διάφορες πηγές με σκοπό την πληρωμή χαμηλότερου φόρου.
- 2) Εμφανίζοντας υπερβολικές ή πλαστές δαπάνες ώστε να επωφεληθεί από εκπτώσεις φόρου.
- 3) Δημιουργώντας πλασματικές εταιρείες.
- 4) Καταστρατήγηση ευνοϊκής νομοθεσίας ειδικών σκοπών. κ.ά.

Η φοροδιαφυγή εντοπίζεται εύκολα σε εισοδήματα που προέρχονται από μισθωτές υπηρεσίες ή εκμετάλλευση ακινήτων, λόγω της ευκολίας διασταύρωσης στοιχείων - δηλαδή σύγκριση εσόδου από τον ένα συμβαλλόμενο και δαπάνης από το άλλο - ενώ είναι δύσκολο να εντοπισθούν σε πηγές όπως από ελευθέρια επαγγέλματα. Στις εμπορικές επιχειρήσεις συνήθως η φοροδιαφυγή αντιμετωπίζεται με επιτόπου ελέγχους, αλλά και διασταυρώσεις. Στις περιπτώσεις που είναι δύσκολη η διασταύρωση, υπολογίζεται ένα τεκμαρτό εισόδημα, ενώ κατά καιρούς αναπροσαρμόζονται τα τεκμήρια διαβίωσης.

Η φοροδιαφυγή ανέρχεται στην Ελλάδα σε 30 δις ευρώ ετησίως, κάνοντας την πρωταθλήτρια στην παραοικονομία, και η μείωση της κατά 20 δις ευρώ θα μπορούσε να μειώσει τους φόρους που καταβάλλουν οι φορολογούμενοι κατά ποσοστό 30%

4.2 Οι επιπτώσεις της φοροδιαφυγής

Η φοροδιαφυγή είναι ένα σύνθετο και διαρθρωτικό φαινόμενο, το οποίο συμβάλλει στη μείωση της αποτελεσματικότητας της οικονομίας και τη διεύρυνση της κοινωνικής ανισότητας.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η φοροδιαφυγή στρεβλώνει την κατανομή και την αναδιανομή των οικονομικών πόρων βραχυχρόνια και μακροχρόνια. Πιο συγκεκριμένα η φορολογία, και κατ' επέκταση η φοροδιαφυγή, επηρεάζει το διαθέσιμο εισόδημα των πολιτών και συνεπώς, σε βάθος χρόνου, τη δομή της οικονομίας, τις αποφάσεις σχετικά με την προσφορά και ζήτηση εργασίας κατά κλάδο ή επάγγελμα, τη διαχρονική κατανομή του εισοδήματος μεταξύ κατανάλωσης και αποταμίευσης, τις τιμές, το ύψος και το ρυθμό αύξησης των εισαγωγών, τη ροή εισοδήματος στην αλλοδαπή.

Παράλληλα, η φοροδιαφυγή περιορίζει την αναδιανεμητική λειτουργία της προοδευτικής φορολογίας από τα πλουσιότερα προς τα φτωχότερα άτομα, αυξάνει τα φορολογικά βάρη των νομοταγών φορολογουμένων και θίγει τη δίκαιη και ίση μεταχείριση ατόμων με παρόμοιο εισόδημα. Επιπρόσθετα, στο βαθμό που αφαιρεί από το Δημόσιο πόρους που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση κρατικών δαπανών, η φοροδιαφυγή οδηγεί σε αύξηση των δανειακών αναγκών του κράτους, περιορισμένη δυνατότητα δημόσιων επενδύσεων, χαμηλότερη ποιότητα και ποσότητα παρεχόμενων δημόσιων αγαθών και δυσκολίες στην εφαρμογή του κοινωνικού κράτους.

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι το κόστος από τη φοροδιαφυγή σε ατομικό επίπεδο διαχέεται άμεσα και έμμεσα στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, θίγοντας έτσι και κοινωνικές ομάδες που καταβάλλουν συστηματικά και με συνέπεια τους φόρους που τους αναλογούν.

Η φοροδιαφυγή έχει μία επιπρόσθετη αρνητική επίπτωση, η οποία δεν αναφέρεται συχνά αλλά είναι εξίσου σημαντική με τις άλλες δύο: ενισχύει τη χαμηλή τεχνολογία και τις δραστηριότητες χαμηλής ανάπτυξης εις βάρος της υψηλής τεχνολογίας και των δραστηριοτήτων υψηλής ανάπτυξης.

Πράγματι, οι χαμηλές τεχνολογίες απαιτούν, κατά κανόνα, περιορισμένες επενδύσεις και εκτελούνται σε μικρή κλίμακα, π.χ. από αυτοαπασχολούμενους ή πολύ μικρές επιχειρήσεις, όπου η φοροδιαφυγή εντοπίζεται δύσκολα. Αντίθετα, οι υψηλές τεχνολογίες προϋποθέτουν μεγάλες επενδύσεις και εκτελούνται από μεγαλύτερες επιχειρήσεις, όπου η φοροδιαφυγή εντοπίζεται ευκολότερα.

Η φοροδιαφυγή από αυτοαπασχολούμενους και πολύ μικρές επιχειρήσεις υποχρεώνει την κυβέρνηση να διατηρεί πολύ υψηλό φορολογικό συντελεστή, ούτως ώστε να συλλέγει τους φόρους από μεγαλύτερες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν μπορούν να φοροδιαφύγουν εύκολα.

Με αυτόν τον τρόπο εμποδίζεται η δημιουργία μεγάλων επιχειρήσεων και χάνονται το οφέλη που αυτές οι επιχειρήσεις μπορούν να αποφέρουν, όπως οι δραστηριότητες υψηλής ανάπτυξης και οι καλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας.

ΜΕΡΟΣ ΙΙΙ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ

5.1 Σχολιασμός δεκαετίας

Η δεκαετία του 2000 ξεκίνησε με φαινομενικά μεν θετικές προοπτικές, πλην όμως, με μία ελληνική οικονομία η οποία έδειχνε ότι αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα υψηλού χρέους και χαμηλής ανταγωνιστικότητας. Τρία ήταν κυρίως τα στοιχεία τα οποία βάρυναν σημαντικά στην επιδείνωση της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας κατά τη δεκαετία του 2000:

Το πρώτο ήταν η πτώση των εσόδων του Προϋπολογισμού, μία πτώση η οποία ξεκίνησε ήδη από τις αρχές της δεκαετίας. Κατά το 2001, τα έσοδα αυξήθηκαν κατά 4,8% και τα έξοδα κατά 12,3%. Το 2002, τα έσοδα μειώθηκαν κατά 0,8%, ενώ τα έξοδα αυξήθηκαν κατά 12,3% (πίνακας 3). Το αποκορύφωμα όμως στο άνοιγμα της ψαλίδας μεταξύ εσόδων και εξόδων σημειώθηκε κατά το 2009, όταν τα έσοδα μειώθηκαν κατά 10,8%, ενώ τα έξοδα αυξήθηκαν κατά 9,8%.

Το δεύτερο ήταν ο εκτροχιασμός των δαπανών Κοινωνικής Πρόνοιας οι οποίες από 4,0% του ΑΕΠ κατά τη δεκαετία του 1990, έφθασαν στο 7,0% στη δεκαετία του 2000, ενώ η μεγαλύτερη αύξηση βεβαίως παρουσιάστηκε στα χρόνια 2008 και 2009, όταν αυτές έφθασαν στο 7,3% και στο 9,4% του ΑΕΠ, αντίστοιχα.

Το τρίτο ήταν η αύξηση των μισθών και γενικότερα του κόστους, τόσο στον ιδιωτικό, όσο κυρίως στον κρατικό τομέα, κάτι που είχε αρνητικές επιδράσεις στην ήδη καταρρέουσα ανταγωνιστικότητα της χώρας και στην αύξηση των δημοσίων ελλειμμάτων, μεταξύ του 1996 και του 2009. Η επιβάρυνση του Προϋπολογισμού και μόνο για τη μισθοδοσία των δημοσίων υπαλλήλων αυξήθηκε κατά 3,4% του ΑΕΠ, ενώ το 1996 αποτελούσαν το 9,6% του ΑΕΠ, κατά το 2009 έφθασαν στο 13% του ΑΕΠ.

Συγκεντρωτικά, κατά τη δεκαετία 2001 - 2010:

α) Οι δαπάνες του τακτικού Προϋπολογισμού κατά μέσο όρο έφθασαν στο 25,1% του ΑΕΠ. Αν υπολογίσουμε και τις δαπάνες των τόκων, έφθασαν στο 34,5% του ΑΕΠ.

β) Οι δαπάνες δημοσίων επενδύσεων έφθασαν στο 4,2% του ΑΕΠ, ενώ η συμμετοχή των ευρωπαϊκών πόρων στις δαπάνες αυτές, ήταν οι υψηλότερες από την ένταξη της Ελλάδας στην ΕΟΚ.

γ) Ο μέσος όρος των εσόδων έφθασε στο 23,6% του ΑΕΠ.

δ) Ο μέσος όρος των δημοσιονομικών ελλειμμάτων έφθασε στο 6,7% ελάχιστα υψηλότερο από την τη προηγούμενη δεκαετία.

Σε επίπεδο πρωτογενούς αποτελέσματος εμφανίστηκε έλλειμμα της τάξης του 1,5%. Ο μέσος όρος της δαπάνης για τόκους έφθασε στο 5,2% -οι τόκοι αποτέλεσαν το 77,2% των δημοσιονομικών ελλειμμάτων- δηλαδή, ακόμη και εάν εξέλειπαν οι τόκοι, το κράτος θα εξακολουθούσε να είχε σημαντικό έλλειμμα -1,5% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο. Το Δημόσιο Χρέος έφθασε στο 142,8% , ενώ έχει ήδη φθάσει στο 150% στα μέσα του 2011.

5.2 Πως μπορεί να αποπληρώσει το χρέος της η Ελλάδα;

Η αποπληρωμή του χρέους προϋποθέτει αρχικά τη μείωση του ελλείμματος. Θα πρέπει σε αυτό το σημείο να θυμηθούμε ότι το έλλειμμα υπολογίζεται αφαιρώντας τα έσοδα μιας κυβέρνησης από τις δαπάνες της και ότι μία πηγή δαπανών είναι οι τόκοι που καταβάλλεται για το χρέος. Το μέρος του ελλείμματος που δεν περιλαμβάνει τις πληρωμές των τόκων ονομάζεται πρωτογενές έλλειμμα. Μηδενικό πρωτογενές έλλειμμα σημαίνει ότι η κυβέρνηση δεν προσθέτει καινούργιο χρέος σ' αυτό που της κληρονόμησαν παλαιότερες κυβερνήσεις. Πρωτογενές έλλειμμα με θετικό πρόσημο σημαίνει ότι η κυβέρνηση δημιουργεί νέο χρέος. Το 2009, το πρωτογενές έλλειμμα της Ελλάδας ανήλθε στο 8,5%.

Είναι σαφές ότι με πρωτογενές έλλειμμα αυτού του μεγέθους η αποπληρωμή του χρέους είναι αδύνατη. Το χρέος μπορεί να αποπληρωθεί μόνο αν η κυβέρνηση παύσει να δημιουργεί πρωτογενές χρέος, δηλ. δεν δημιουργεί νέο χρέος κάθε χρόνο. Η κυβέρνηση πρέπει να δημιουργήσει πρωτογενές πλεόνασμα. Αν το πρωτογενές πλεόνασμα υπερβεί τις πληρωμές των τόκων του χρέους, το συνολικό έλλειμμα θα έχει αρνητικό πρόσημο και το χρέος θα μειωθεί. Αν το πρωτογενές πλεόνασμα ισούται με τις πληρωμές των τόκων του χρέους, το έλλειμμα μηδενίζεται και το χρέος θα παραμένει σταθερό.

Παρόλο που για τη μείωση του χρέους απαιτείται αρνητικό έλλειμμα, επιθυμητά αποτελέσματα μπορούν να επιτευχθούν ακόμη και με μηδενικό ή ελάχιστα θετικό έλλειμμα. Αυτό συμβαίνει διότι το σημαντικό μέγεθος δεν είναι το χρέος καθεαυτό, αλλά το χρέος που αναλογεί στο ΑΕΠ. Αν το ΑΕΠ της Ελλάδας διπλασιαζόταν ξαφνικά χωρίς καμία αλλαγή στο δημόσιο χρέος, η Ελλάδα θα αντιμετώπιζε πολύ μικρότερο πρόβλημα χρέους.

Πράγματι, η αποπληρωμή του χρέους μέσω της αύξησης της φορολογίας θα ήταν πολύ ευκολότερη. Ως εκ τούτου, ένα αρνητικό ή ελάχιστα θετικό έλλειμμα μπορεί να επαρκεί για τη μείωση του χρέους, αρκεί η Ελλάδα να καταφέρει να αυξήσει ταχύτατα το ΑΕΠ της την επόμενη δεκαετία.

5.3 Αύξηση ανταγωνιστικότητας

Η Ελλάδα μπορεί να επιτύχει και να διατηρήσει υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης του ΑΕΠ, εφόσον αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της. Η αύξηση της ανταγωνιστικότητας έχει ιδιαίτερα αυξημένη σημασία λόγω του μεγάλου εξωτερικού χρέους της Ελλάδας.

Πράγματι, μία χώρα μπορεί να αποπληρώσει το εξωτερικό της χρέος πραγματοποιώντας περισσότερες εξαγωγές από εισαγωγές. Δεδομένου ότι η Ελλάδα εισάγει αυτή τη στιγμή σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι εξάγει, απαιτείται μεγάλη αύξηση της ανταγωνιστικότητας ώστε οι εξαγωγές να υπερκεράσουν τις εισαγωγές.

Το τρέχον πρόβλημα της Ελλάδας είναι ο συνδυασμός υψηλού χρέους, μεγάλου ελλείμματος και χαμηλής ανταγωνιστικότητας. Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων ευθύνεται για το γεγονός ότι η Ελλάδα μπορεί να δανειστεί μόνο με πολύ υψηλά επιτόκια στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Οι αγορές δεν έχουν συνωμοτήσει κατά της Ελλάδας αλλά απλά αντανακλούν την οικονομική πραγματικότητα, προστατεύοντας παράλληλα και τα συμφέροντα όσων έχουν δανείσει τις αποταμιεύσεις τους στην Ελλάδα.

Η επιτυχία σε κάθε μέτωπο προϋποθέτει σημαντικές μεταρρυθμίσεις. Οι μεταρρυθμίσεις με στόχο τα δημόσια οικονομικά περιλαμβάνουν μέτρα λιτότητας, όπως αύξηση της φορολογίας και περικοπές των συντάξεων και των μισθών των δημοσίων λειτουργών. Οι θυσίες που τέτοια μέτρα λιτότητας συνεπάγονται θα πιάσουν τόπο μόνο αν ακολουθήσουν πιο ριζικές μεταρρυθμίσεις με σκοπό την αύξηση της αποτελεσματικότητας του δημοσίου τομέα και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

5.4. Πως μπορεί να καταστεί περισσότερο ανταγωνιστική η ελληνική οικονομία;

Μία οικονομία είναι ανταγωνιστική όταν επιτρέπει στις επιχειρήσεις και στους εργαζόμενους να είναι παραγωγικοί. Όταν η παραγωγικότητα είναι υψηλή, οι επιχειρήσεις μπορούν να πληρώνουν υψηλούς μισθούς, και έτσι τα εισοδήματα είναι υψηλά.

Επιπλέον, η οικονομία είναι σε θέση να προσελκύσει επενδύσεις από ξένες επιχειρήσεις, γεγονός που δημιουργεί περισσότερες θέσεις εργασίας και αυξάνει περαιτέρω τα εισοδήματα.

Ο κύριος παράγοντας που καθορίζει την ανταγωνιστικότητα είναι το σύνολο των κανόνων που διέπουν τη λειτουργία των αγορών. Αυτοί οι κανόνες πρέπει να προωθούν τον ανταγωνισμό, τις επενδύσεις και την επιχειρηματικότητα. Κανόνες που έχουν σχεδιαστεί καλά και εφαρμόζονται αυστηρά μπορούν να καταστήσουν μία χώρα ανταγωνιστική και εύπορη.

Η χαμηλή ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας δεν οφείλεται στην έλλειψη κανόνων. Πράγματι, η Ελλάδα κατατάσσεται στις χώρες με το πιο περιοριστικό ρυθμιστικό πλαίσιο - δηλαδή ασφυκτικό έλεγχο των αγορών από το κράτος - στον ΟΟΣΑ: η αγορά προϊόντων (αγαθά και υπηρεσίες) είναι η αυστηρότερα ρυθμιζόμενη μεταξύ των 30 χωρών του ΟΟΣΑ ενώ η αγορά εργασίας βρίσκεται στην πέμπτη θέση.

Πολλές από τις ρυθμίσεις δημιουργούν σοβαρά εμπόδια στον ανταγωνισμό, τις επενδύσεις και την επιχειρηματικότητα και πρέπει να καταργηθούν. Παράλληλα, οι λίγες ρυθμίσεις που προωθούν την εύρυθμη λειτουργία των αγορών δεν εφαρμόζονται όσο αυστηρά απαιτείται.

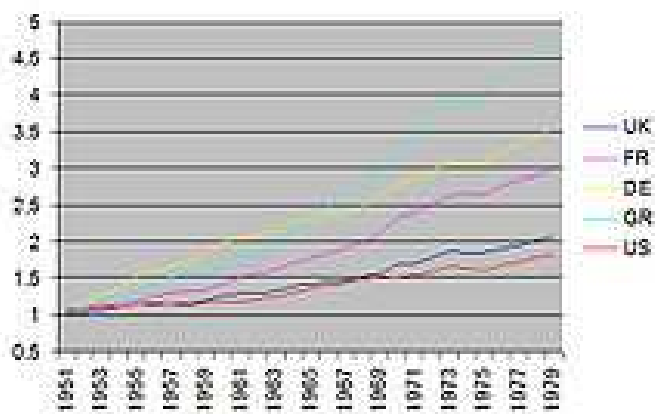
Δεδομένου ότι η ελληνική οικονομία διέπεται από αυστηρές και αναποτελεσματικές ρυθμίσεις, η μεταρρύθμιση του ρυθμιστικού πλαισίου θα επιφέρει μεγάλα οφέλη. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ μία εκ βάθρων μεταρρύθμιση μπορεί από μόνη της να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, και εν τέλει τα εισοδήματα των Ελλήνων πολιτών, σε ποσοστό μεγαλύτερο του 15%. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να αντιστραφούν πλήρως οι αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης στα εισοδήματα.

Βιβλιογραφία

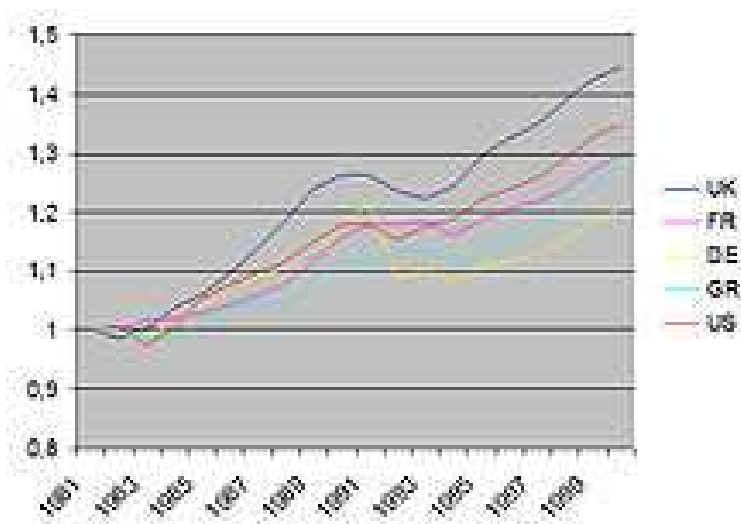
- Σύγχρονη Μακροοικονομική ,Αθηνάς Πετράκη-Κώττη & Γεωργίου Χριστ. Κώττη, Εκδόσεις Ευγ.Μπένου
- www.bankofgreece.gr
- www.glk.gr
- European Commission , Statistical Annex
- www.minfin.gr
- www.iobe.gr
- Greekeconomistsforreform.com
- www.oe-e.gr
- www.statistics.gr
- www.elwikipedia.org
- www.eurocapital.gr
- www.e-epikaira.gr
- www.youpayyourcrisis.com
- www.e-cynical.gr
- www.invenio.lib.auth.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- Πίνακας 1

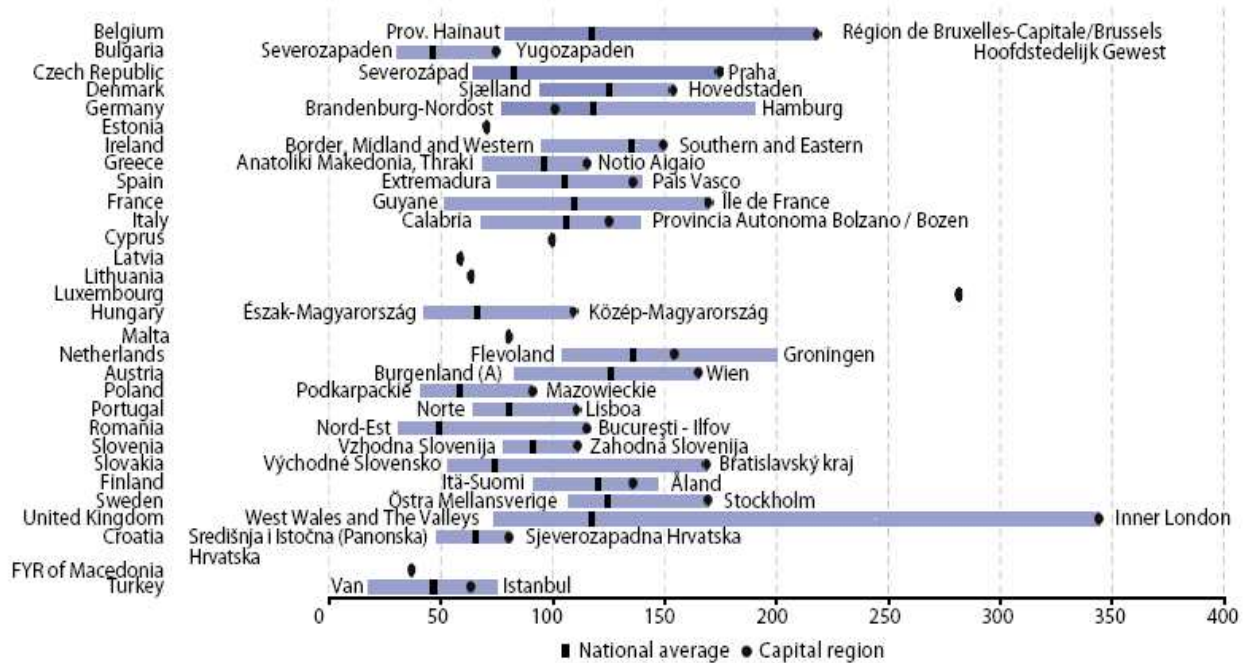

- Πίνακας 2

• Πίνακας 3(Eurostat)

(*) Turkey, 2006.

• Πίνακας 4

Έτος	ΑΕΠ (τρέχουσες τιμές)	Ρυθμός μεταβολής ΑΕΠ (%)	Έσοδα από άμεσους φόρους	Άμεσοι Φόροι ως % του ΑΕΠ	Έσοδα από έμμεσους φόρους	Έμμεσοι Φόροι ως % του ΑΕΠ	Σχέση Άμεσων / Έμμεσων Φόρων	Σύνολο Φορολογικών Εσόδων	Σύν. Φορολογικών Εσόδων ως % ΑΕΠ	Σύν. Φορολ. Εσόδων μετά επιστροφές	Σύν. Φορ. Εσόδων (μετά επιστ) % ΑΕΠ
Αρ. Στήλης	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Σημειώσεις	-1	-2						-3			
2001	146,428	4.2	13,585	9.3%	19,498	13.3%	1.44	33,083	22.6%	32,134	21.9%
2002	156,615	3.4	14,813	9.5%	20,989	13.4%	1.42	35,802	22.9%	33,835	21.6%
2003	172,431	5.9	15,397	8.9%	21,484	12.5%	1.40	36,881	21.4%	34,5	20.0%
2004	185,266	4.4	16,484	8.9%	23	12.4%	1.40	39,484	21.3%	36,686	19.8%
2005	194,819	2.3	18,371	9.4%	23,722	12.2%	1.29	42,093	21.6%	39,539	20.3%
2006	211,3	5.2	18,704	8.9%	26,287	12.4%	1.41	44,991	21.3%	42,599	20.2%
2007	227,074	4.3	19,832	8.7%	28,573	12.6%	1.44	48,405	21.3%	45,781	20.2%
2008	236,917	1.0	20,863	8.8%	30,222	12.8%	1.45	51,085	21.6%	47,431	20.0%
2009	235,017	-2.0	21,431	9.1%	28,293	12.0%	1.32	49,724	21.2%	44,772	19.1%
2010	230,173	-4.5	20,44	8.9%	31,472	13.7%	1.54	51,912	22.6%	46,812	20.3%
2011	222,788	-4.0	20,88	9.4%	31,98	14.4%	1.53	52,86	23.7%	49,06	22.0%
Αρ. Στήλης	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Έτος	Έσοδα Δημοσίων Επενδύσεων	Συνολικά Καθαρά Έσοδα	Σύν. Καθαρά Έσοδα (Μεταβ. Από προηγ. Έτος)	Σύνολο Εσόδων Προϋπολογισμού ως % ΑΕΠ	Πρωτογενείς Δαπάνες Προϋπολογισμού (πλην ΠΔΕ)	Πρωτογενείς Δαπάνες ως % ΑΕΠ	Δαπάνες Προγρ. Δημ. Επενδ. (ΠΔΕ)	Συνολικές Πρωτογενείς Δαπάνες	Σύν. Πρωτ. Δαπάνες (Μεταβ. Από προηγ. Έτος)	Συνολικές Πρωτογενείς Δαπάνες ως % του ΑΕΠ	Πρωτογενές Αποτέλεσμα (μετά ΠΔΕ)
Αρ. Στήλης	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Σημειώσεις											
2001	2,795	38,419	4.8%	26.2%	26,076	17.8%	7,842	33,918	12.3%	23.2%	4,501
2002	2,557	39,638	3.2%	25.3%	28,297	18.1%	7,014	35,311	4.1%	22.5%	4,327
2003	1,823	39,323	-0.8%	22.8%	31,319	18.2%	8,435	39,754	12.6%	23.1%	-431
2004	2,894	42,151	7.2%	22.8%	36,025	19.4%	9,522	45,547	14.6%	24.6%	-3,396
2005	2,686	44,892	6.5%	23.0%	38,912	20.0%	7,524	46,436	2.0%	23.8%	-1,544
2006	3,775	50,068	11.5%	23.7%	40,527	19.2%	8,184	48,711	4.9%	23.1%	1,357
2007	4,875	54,028	7.9%	23.8%	45,937	20.2%	8,809	54,746	12.4%	24.1%	-718
2008	5,018	56,698	4.9%	23.9%	50,435	21.3%	9,624	60,059	9.7%	25.4%	-3,361
2009	2,04	50,585	-10.8%	21.5%	62,301	26.5%	9,588	71,889	19.7%	30.6%	-21,304
2010	3,258	54,692	8.1%	23.8%	55,633	24.2%	9,2	64,833	-9.8%	28.2%	-10,141
2011	3,922	59,482	8.8%	26.7%	55,919	25.1%	8,5	64,419	-0.6%	28.9%	-4,937
	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Έτος	Πρωτογενές Αποτέλεσμα ως % ΑΕΠ	Τόκοι (-)	Τόκοι ως % ΑΕΠ	Τόκοι ως % δαπανών Προϋπολογισμού	Σύνολο Δαπανών Τακτ. Προϋπολ.	Αποτέλεσμα Κεντρικής Κυβέρνησης	Αποτ. Κεντρ. Κυβέρν. ως % του ΑΕΠ	Σύνολο Δημοσίου Χρέους (1)	Δημόσιο Χρέος ως % του ΑΕΠ	Χρεολύσια	
Αρ. Στήλης	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
2001	3.1%	9,711	-6.6%	37.2%	43,629	-5,21	-3.6%	155.838,00	106,40%	12,777	
2002	2.8%	9,134	-5.8%	32.3%	44,445	-4,807	-3.1%	171.020,00	109,20%	20,86	
2003	-0.2%	9,416	-5.5%	30.1%	49,17	-9,847	-5.7%	182.390,00	105,80%	21,615	
2004	-1.8%	9,464	-5.1%	26.3%	55,011	-12,86	-6.9%	201.244,00	108,60%	20,356	
2005	-0.8%	9,774	-5.0%	25.1%	56,21	-11,318	-5.8%	215.416,00	110,60%	21,752	
2006	0.6%	9,589	-4.5%	23.7%	58,3	-8,232	-3.9%	226.218,00	107,10%	16,954	
2007	-0.3%	9,796	-4.3%	21.3%	64,542	-10,514	-4.6%	239.658,00	105,50%	23,543	
2008	-1.4%	11,207	-4.7%	22.2%	71,266	-14,568	-6.1%	262.071,00	110,60%	26,246	
2009	-9.1%	12,325	-5.2%	19.8%	84,214	-33,629	-14.3%	298.706,00	127,10%	66,039	
2010	-4.4%	13,26	-5.8%	23.8%	78,093	-23,401	-10.2%	328.588,00	142,80%	42,153	
2011	-2.2%	15,92	-7.1%	28.5%	80,339	-20,857	-9.4%	364.000,00	163,40%	46,13	
Αρ. Στήλης	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	

(1) Πηγή: 1961-1970: ΕΣΥΕ, Στατιστική Επιθερπδα, 1970-2000: Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Κοινωνικός Προϋπολογισμός 2009, 2001-2011: Eurostat.
(2) Ως ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ θεωρούμε τον "καθαρό" ρυθμό μεταβολής, μετά την αφαίρεση της επίδρασης του πληθωρισμού.
(3) Δε συμπεριλαμβάνονται οι ασφαλιστικές σφαιρές εργαζόμενων και εργοδοτών.
(4) Ως Δημόσιο Χρέος (στήλη 30), εννοούμε το Χρέος της Κεντρικής Διοίκησης. Στη στήλη 30, εκφράζεται σε δισεκ. Δραχμές έως το έτος 2000 και σε εκατομμύρια ευρώ στη συνέχεια.
(*) Τα μεγέθη για τα έτη 1960 έως και 1999 εκφράζονται σε εκατομμύρια δραχμές. Για την περίοδο 2000-2011 εκφράζονται σε δισεκατομμύρια ευρώ
(**) Πηγή Στοιχείων: 1960-1995: ΕΣΥΕ, Στατιστικές Επετηρίδες των ετών 1960 - 1997, 1996-2011: Υπουργείο Οικονομικών, Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού.

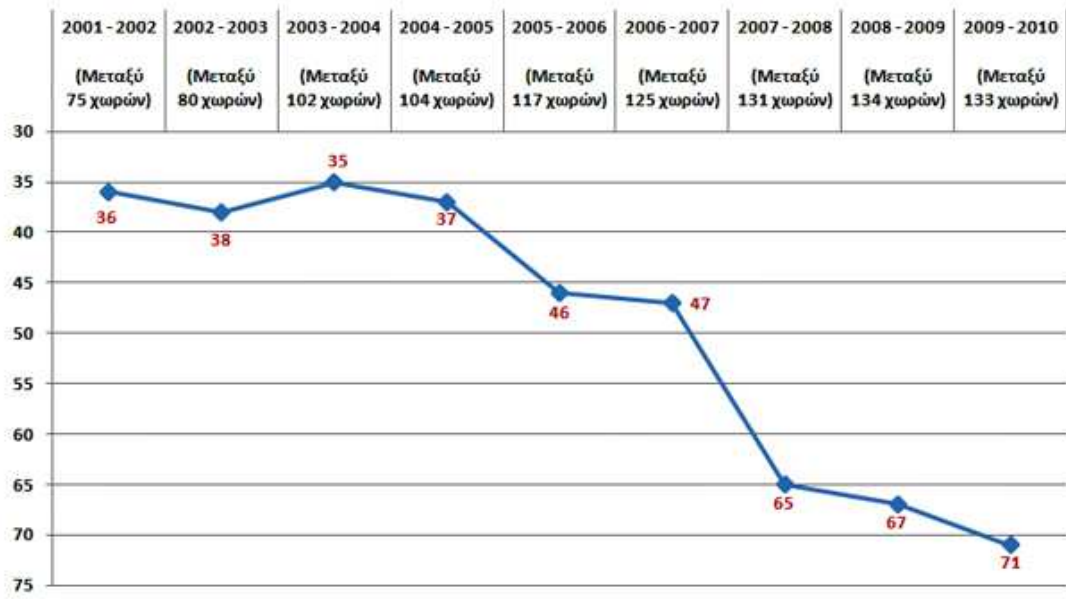
• Πίνακας 5

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
I.A											
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ (I.A.1 - I.A.2)	-21.927,5	-21.610,9	-22.708,7	-22.643,5	-25.435,8	-27.558,9	-35.286,3	-41.499,2	-44.048,8	-30.767,3	-28.279,6
ΙΣΟΖΥΓΙΟ καυσίμων	-2.986,7	-2.996,6	-3.505,0	-4.035,8	-4.511,1	-6.629,2	-8.761,3	-9.219,6	-12.154,6	-7.596,5	-8.627,2
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ χωρίς καύσιμα	-18.940,8	-18.614,3	-19.203,7	-18.607,7	-20.924,7	-20.929,7	-26.525,0	-32.279,6	-31.894,3	-23.170,8	-19.652,4
ΙΣΟΖΥΓΙΟ πλοίων	0,0	0,0	434,5	136,3	135,6	-723,0	-3.390,5	-5.520,3	-4.705,0	-3.356,9	-3.621,3
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ χωρίς καύσιμα και πλοία	-18.940,8	-18.614,3	-19.638,2	-18.744,0	-21.060,3	-20.206,7	-23.134,5	-26.759,3	-27.189,3	-19.813,9	-16.031,1
I.A.1 Εξαγωγές αγαθών	11.098,6	11.545,4	10.433,6	11.113,6	12.653,3	14.200,9	16.154,3	17.445,5	19.812,9	15.318,0	17.081,5
<i>εκ των οποίων:</i>											
Καύσιμα	2.421,9	1.650,0	1.121,7	1.280,7	1.544,7	2.257,7	2.939,8	3.037,3	4.254,5	3.063,2	4.950,0
Πλοία (πωλήσεις)	0,0	0,0	531,0	260,5	1.291,4	1.602,2	1.631,8	2.275,4	1.582,0	771,7	798,6
Λοιπά αγαθά	8.676,8	9.895,4	8.780,9	9.572,4	9.817,2	10.341,0	11.582,7	12.132,8	13.976,5	11.483,1	11.332,9
Εμπορεύματα	10.039,9	10.109,3	9.412,1	10.352,6	11.677,8	12.941,6	14.822,6	16.143,5	16.936,1	13.304,7	15.352,6
Τριγωνικές συναλλαγές	245,5	291,2	279,3	201,8	301,2	505,1	465,8	442,4	313,7	117,7	119,6
Επεξεργασία αγαθών	40,4	85,6	42,8	25,5	18,2	34,4	35,0	40,5	23,3	16,5	9,5
Επισκευές αγαθών	60,4	60,9	88,4	62,6	73,4	85,1	81,1	124,0	159,1	182,4	153,7
Προμηθευτές εφοδίων	712,4	998,3	610,9	471,1	582,7	634,7	749,9	695,1	2.380,8	1.696,7	1.446,1
I.A.2 Εισαγωγές αγαθών	33.026,1	33.156,3	33.142,3	33.757,1	38.089,0	41.759,8	51.440,6	58.944,8	63.861,7	46.085,3	45.361,0
<i>εκ των οποίων:</i>											
Καύσιμα	5.408,6	4.646,6	4.626,7	5.316,5	6.055,8	8.886,9	11.701,1	12.256,9	16.409,0	10.659,8	13.577,1
Πλοία (αγορές)	0,0	0,0	96,5	124,2	1.155,8	2.325,2	5.022,3	7.795,7	6.286,9	4.128,6	4.419,9
Λοιπά αγαθά	27.617,5	28.509,7	28.419,1	28.316,4	30.877,4	30.547,7	34.717,2	38.892,2	41.165,8	31.296,9	27.364,0
Εμπορεύματα	32.032,5	32.362,3	32.618,4	33.286,0	37.434,1	40.738,7	49.921,0	57.602,7	62.130,2	44.934,4	43.930,7
Τριγωνικές συναλλαγές	204,5	254,7	230,3	186,1	292,8	578,8	526,5	342,5	193,6	61,9	123,0
Επεξεργασία αγαθών	24,9	28,1	23,8	30,2	42,3	39,0	44,7	47,0	39,9	33,8	28,4
Επισκευές αγαθών	103,9	71,9	72,1	85,1	84,1	117,7	291,0	218,8	265,5	165,6	125,0
Προμηθευτές εφοδίων	660,3	439,3	197,5	169,7	235,8	285,6	657,4	733,8	1.232,6	889,5	1.154,0

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος
Ποσά σε εκατ. ευρώ

- Πίνακας 6

Πίνακας 8

youpayyouraisis.com

Ενημερωτικό για το Δημόσιο Χρέος

ΚΥΡΙΑ ΜΕΓΕΘΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ εκατομμύρια €	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	ΣΥΝΟΛΑ	ΔΙΑΦΟΡΕΣ 2001-2010
Έσοδα	59,816	63,041	67,290	70,583	75,219	82,728	90,723	94,469	87,567	89,933	781,359	50,35%
Φόροι στην παραγωγή και στις εισαγωγές	19,406	20,159	20,756	21,637	22,764	25,857	28,412	28,811	26,110	28,552		
Φόροι στο εισόδημα, εισπραττόμενοι	12,528	13,415	13,498	14,825	16,578	16,960	18,201	18,695	19,111	17,474		
Κοινωνικές εισφορές, εισπραττόμενες	18,397	21,310	23,722	24,671	26,104	26,932	28,961	30,749	29,458	29,663		
Λοιπά τρέχοντα έσοδα	7,340	6,237	6,365	6,360	6,694	7,825	9,424	10,969	9,651	9,638		
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις, εισπραττόμενες	2,145	1,920	2,949	3,090	3,079	5,154	5,725	5,235	3,237	4,606		
Συνολικές Δαπάνες	66,318	70,614	77,143	84,333	85,626	95,427	105,923	117,634	124,215	113,887	941,120	71,73%
Πρωτογενείς Δαπάνες(χωρίς τόκους)	56,861	61,873	68,556	75,347	76,619	85,649	95,245	105,884	111,887	101,293	839,214	78,14%
Αμοιβές εξαρτημένης εργασίας, πληρωνόμενες	15,180	17,308	18,641	21,345	22,384	24,324	25,213	27,668	30,559	27,183		
Κοινωνικές παροχές	22,499	24,184	27,332	28,873	31,814	35,625	39,949	45,765	48,844	47,400		
Προϊόντα και υπηρεσίες	9,063	10,229	10,387	10,155	10,286	12,417	15,444	15,283	17,228	13,333		
Επιδότησεις, πληρωνόμενες	195	205	238	240	257	277	41	43	76	93		
Λοιπές τρέχουσες μεταβιβάσεις, πληρωνόμενες	1,442	1,563	2,393	3,421	3,321	3,239	3,767	4,113	3,669	3,905		
Κεφαλαιακές μεταβιβάσεις, πληρωνόμενες	8,482	8,384	9,565	11,313	8,557	9,767	10,831	13,012	11,511	9,379		
Τόκοι, πληρωνόμενοι(1)	9457	8741	8587	8986	9007	9778	10678	11750	12328	12594	101.906	Π
Πρωτογενές ισοζύγιο(χωρίς τόκους)	2,955	1,168	-1,266	-4,764	-1,400	-2,921	-4,522	-11,425	-24,320	-11,360	-57.855	
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (κατά ΕΣΛ95 με τόκους)	-6,502	-7,573	-9,853	-13,750	-10,407	-12,699	-15,200	-23,175	-36,648	-23,954	-159.761	ΕΛΛΗΝΙΚΑ
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης, κατά Μάαστριχτ	151.869	159.214	168.025	183.187	212.418	224.915	239.364	262.318	298.706	328.588	ΕΣΛ95/ΜΑΝ ΧΡΕΟΣ	176.719 €
Χρεολόγια πληρωθέντα(2)	12777	20860	21615	20356	21752	16954	22554	26246	29135	19549	211.798	Γ
Δανεισμός(<1 έτους) σε ΕΓΕΔ	9886	11929	13378	16829	15325	11342	15310	17283	39953	1155	152.390	
Σύνολο τόκων-χρεολιστών & ΕΓΕΔ(1+2+3)	32120	41530	43580	46171	46084	38074	48542	55279	81416	33298	466.094	
Ελλειμμα Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών	-10495	-10221	-9887	-10717	-15677	-23667	-32393	-34797	-25818	-24048	-197.720	ΕΛΛΗΝΙΚΑ
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊον (ΑΕΠ)	146248	156615	172431	185266	194819	211300	227074	236917	235017	230173		83.925 €
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ (23/9/2011) - Τ:Ε Δελτίο Οικονομικής Συγκυρίας												

* (B-A) ⇒ 16.958 δις € (Δανεισμός που έγινε πέραν του ετήσιου εγγεγραμμένου)
 * (1+2) ⇒ 313.704 δις € (Σύνολο τόκων και χρεολιστών(εσφαλμένα) που αποζημιώθηκε το χρέος όπως παραπάνω)

• Πίνακας 9

Πίνακας 9: Δημόσιες δαπάνες, φόροι και δημόσια ελλείμματα ως ποσοστό του ΑΕΠ στην Ελλάδα και στην ΕΕ-15 (Μέσος όρος 1995-2009) ΕΕ15	ΕΕ-15/Ελλάδα		Διαφορά
1. Δημόσιες δαπάνες / ΑΕΠ	47.8	45.3	-2.5
2. Δημόσια έσοδα / ΑΕΠ	45.5	39.3	-6.2
3. Δημόσιο έλλειμμα / ΑΕΠ	-2.8	-6.0	+3.2
Δημόσιες δαπάνες / ΑΕΠ			
4. Μισθοί δημοσίων υπαλλήλων / ΑΕΠ	10.8	10.9	----
5. Δαπάνες εκπαίδευσης / ΑΕΠ	5.2	2.9	-2.3
6. Δαπάνες υγείας / ΑΕΠ	6.4	4.4	-2.0
7. Δαπάνες κοινωνικής προστασίας / ΑΕΠ	18,8	17,2	-1.6
8. Τόκοι δημοσίου χρέους/ ΑΕΠ	3.6	6.6	+3.0
9. Γενικές δαπάνες κυβέρνησης / GDP	7.1	10.6	+3.5
10. Άμυνα / GDP	1.6	2.6	+1.0
Φόροι / ΑΕΠ			
11. Συνολικά έσοδα από φόρους και εισφορές στην	41.3	34.1	-7.2

κοινωνική ασφάλιση / ΑΕΠ			
12. Φορολογικά έσοδα / ΑΕΠ	27.2	21.2	-6.0
13. Σύνολο (πραγματικών και τεκμαρτών) εισφορών στην κοινωνική ασφάλιση / ΑΕΠ	14.3	12.9	-1.4
14. Φόροι επί του εισοδήματος, πλούτου, κλπ / ΑΕΠ	13,2	8,0	-5.2
15. Φόροι εισοδήματος / ΑΕΠ	12.3	7.6	-4.7
16. Φόροι προσωπικού εισοδήματος / ΑΕΠ	9.7	4.5	-5.2
17. Φόροι κερδών Α.Ε. / ΑΕΠ	2.8	2.9	----
18. Έμμεσοι φόροι / ΑΕΠ	13.7	13.0	-0.7

Πηγή: Eurostat, Government finance statistics.

- Πίνακας 10

Πίνακας : Δημόσιο έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ, στην Ελλάδα και την ΕΕ-15 1995- 2009 ΕΤΟΣ	ΕΕ-15	Ελλάδα
1995	-7,5	-9,1
1996	-4,2	-6,6
1997	-2,7	-5,9
1998	-2,3	-3,8
1999	-1,4	-3,1
2000	0,0	-3,7
2001	-1,9	-4,4
2002	-2,6	-4,8
2003	-3,1	-5,7
2004	-3,0	-7,4
2005	-2,6	-5,3
2006	-1,3	-3,8
2007	-0,6	-5,4
2008	-2,0	-7,7
2009	-6,3	-13,5
Μέσος όρος	-2.8	-6.0

- πίνακας 11

Πίνακας 11α: Δημόσιες δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ, την Ελλάδα και την ΕΕ-15 1995-2009 ΕΤΟΣ	ΕΕ-15	Ελλάδα
1995	52,4	45,7
1996	50,1	44,1
1997	48,5	44,9
1998	47,5	44,3
1999	47,0	44,4
2000	45,4	46,7
2001	46,4	45,3
2002	46,8	45,1
2003	47,5	44,7
2004	47,1	45,4
2005	47,2	43,8
2006	46,6	43,2
2007	46,0	45,0
2008	47,3	46,8
2009	51,2	50,4
Μέσος όρος	47.8	45.3

Πίνακας 11β: Δημόσια έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ, στην Ελλάδα και την ΕΕ-15, 1995- 2009 ΕΤΟΣ	ΕΕ-15	Ελλάδα
1995	45,6	36,7
1996	46,4	37,4
1997	46,6	39,0
1998	46,2	40,5
1999	46,7	41,3
2000	46,2	43,0
2001	45,4	40,9
2002	45,0	40,3
2003	45,0	39,0
2004	44,6	38,0
2005	44,9	38,5
2006	45,4	39,3
2007	45,5	39,7
2008	45,0	39,1
2009	44,5	36,9
Μέσος όρος	45.5	39.3